

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 396
van **YASMINE KHERBACHE**
datum: 17 februari 2017

aan **JO VANDEURZEN**
VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

Deradicaliserings- en reïntegratieprogramma's - Begeleiding 'meegereisde' -12-jarige Syriëgangers

In zijn antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 321 van 4 februari 2016 deelde de minister de cijfers mee die door OCAD (Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse) meegegeven werden op het Nationaal Platform radicalisme-terrorisme. Daaruit bleek dat einde 2015 een veertigtal jongeren van de vijf categorieën uit de omzendbrief Foreign Terrorist Fighters (FTF) van 21 augustus 2015 opgesomd werden. Bij ongeveer 35 minderjarigen betrof het 'meegereisde' minderjarigen van minder dan 12 jaar. In vijf dossiers ging het over minderjarigen tussen 12 en 18 jaar, die te beschouwen zijn als (potentiële) strijder.

Recente berichtgeving¹ stelt dat volgens de OCAD-lijst zo'n 35 kinderen in het kalifaat zouden verblijven. Zij zouden door hun ouders zijn meegenomen. Er wordt ondertussen rekening gehouden met zo'n 80 kinderen, aangezien er al vele kinderen van Syriëstrijders zijn geboren sinds 2012.

In zijn antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 463 van 14 april 2016 stelde de minister: "We hebben U ook meegegeven dat ingevolge van de omzendbrief FTF en de COL 10/2015, die de gerechtelijke opvolging regelt, een proces-verbaal VOS (verontrustende situatie) of MOF (als misdrijf omschreven feit) wordt opgesteld, waarna parket een onderzoek instelt en een beslissing neemt (seponering, vordering MOF-VOS of doorverwijzing vrijwillige jeugdhulp). Binnen de integrale jeugdhulp is het openbaar ministerie de spil voor informatieuitwisseling waarover zij beschikken in het kader van het inlichtingenonderzoek. De Ondersteuningscentra Jeugdzorg (OCJ) en de Sociale Diensten Jeugdrechtsbank (SDJ) kennen een zeer specifieke plaats binnen het jeugdhulplandschap. Beiden kunnen niet op eigen initiatief optreden. SDJ kan alleen optreden in opdracht van de jeugdrechter. Het initiatief ligt bij de jeugdrechter die de SDJ kan vragen om een maatschappelijk onderzoek te voeren en de uitvoering van de opgelegde maatregelen op te volgen. OCJ kan een begeleiding opstarten na aanmelding door het Parket, door hulpverleners of burgers. OCJ's en SDJ's bepalen met andere woorden niet zelf welke situaties worden aangemeld."

1. Graag had ik een update ontvangen van het aantal minderjarige FTF'ers, met onderscheid -12 en categorie 12-18j (indien mogelijk mag meer info uiteraard ook).

¹ Bvb. http://www.gva.be/cnt/dmf20170216_02733835/overheid-maakt-zich-zorgen-om-tachtig-kinderen-van-belgische-syriestrijders

- a) Graag daarbij ook een onderscheid naargelang het gaat om (1) kinderen die zich reeds daar bevinden, (2) kinderen die op weg zijn naar jihadistisch conflictgebied, (3) kinderen die op weg zijn naar België of teruggekeerd zijn uit conflictgebied, (4) kinderen die verhinderd werden te vertrekken en (5) kinderen voor wie er ernstige aanwijzingen zijn voor vertrek.
 - b) Graag daarbij ook een onderscheid of deze kinderen gelieerd zijn aan het Vlaamse, Brusselse Hoofdstedelijke dan wel Waalse Gewest.
 - c) Hoeveel keerden er reeds terug naar het Vlaamse Gewest resp. naar het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest waar ze onder Vlaamse bevoegdheid vielen (en op welke manier wordt die bevoegdheid bepaald)? Graag daarbij de periode waarover het gaat verduidelijken.
2. De Sociale Diensten Jeugdrechtbank (SDJ) treden op in opdracht van de jeugdrechter. Het initiatief ligt bij de jeugdrechter die de SDJ kan vragen om een maatschappelijk onderzoek te voeren en de uitvoering van de opgelegde maatregelen op te volgen.
- Hoeveel jongeren werden op deze manier door de SDJ bereikt? Hoeveel keer werd een maatschappelijk onderzoek uitgevoerd? Hoeveel keer werd gevraagd de uitvoering van de opgelegde maatregelen op te volgen?
3. De Ondersteuningscentra Jeugdzorg (OCJ) kunnen een begeleiding opstarten na aanmelding door het parket, door hulpverleners of burgers.
- Voor hoeveel jongeren werd zo'n begeleiding opgestart? Hoeveel keer gebeurde dat na resp. aanmelding door parket, hulpverleners dan wel burgers? Graag een overzicht per OCJ (per arrondissement).
- a) Om welke hulpverleners gaat het voornamelijk? Indien mogelijk, zo veel mogelijk uitgedrukt in percentages.
 - b) Hoeveel begeleidingen zijn er nu lopende? Opnieuw graag een overzicht per OCJ (per arrondissement).
4. Wat is het beleid waarin voorzien wordt voor de OCJ? Welk specifiek aanbod is er? In welke mate is dit afgestemd op de noden? Is het voldoende laagdrempelig? Is dit aanbod voldoende kenbaar bij de eerstelijnsdiensten?
5. Kan er een preventief beleid gestart worden waarbij OCJ alle gezinnen waar vertrekkers en terugkeerders zijn preventief sociaal onderzoeken om na te gaan of er minderjarigen in gevaar zijn?
6. Is er een consequente informatiedeling met het federale niveau waardoor bijvoorbeeld Vlaamse hulpverleners op de hoogte worden gesteld waarna door de OCJ op aanmelding van deze hulpverleners een begeleiding kan worden opgestart? Kan de minister dit verder schetsen?
7. Hoe evalueert de minister dit systeem? Denkt hij dat de teruggekeerde jongeren voldoende bereikt worden?

ANTWOORD

op vraag nr. 396 van 17 februari 2017

van **YASMINE KHERBACHE**

1. Het openbaar ministerie en de veiligheidsdiensten zijn de spil voor informatie over FTF (n het kader van het inlichtingenonderzoek). Het behoort aan het OCAD en de bevoegde overheid toe om deze gedetailleerde cijfers al dan niet openbaar te maken. Naar aanleiding van de problematiek werd op 27 februari 2017 een overleg georganiseerd tussen het Agentschap Jongerenwelzijn, de veiligheidsdiensten en het parket. We verwijzen naar de Commissie Welzijn van 7 maart jl. voor een uitgebreid antwoord. Tijdens dit overleg dat op vraag van het agentschap Jongerenwelzijn werd geïnitieerd in functie van een pro-actieve aanpak werd ook informatie over één moeder met twee jonge kinderen die op punt staat om terug te keren uitgewisseld. Andere concrete casussen zijn momenteel niet gekend in de Jeugdhulp, zoals u weet is het in het raam van de richtlijnen in het kader van de aanpak van FTF het jeugdparquet die deze dossiers initieert.
Daarnaast kunnen we ook melden dat er sinds begin 2016 5 minderjarigen in de Vlaamse gemeenschapsinstellingen waarvoor de jeugdrechter in zijn beschikking melding maakte van "verdenking van deelname aan terroristische activiteiten".
 - a) De 5 jongeren in de GI hadden allen een MOF-kwalificatie. Drie jongeren waren op weg naar conflictgebied. Twee daarvan werden onderschept, en één is zelf teruggekeerd alvorens het conflictgebied te bereiken. Twee jongeren hadden geen 'foreign fighter'-kwalificatie.
 - b) Deze 5 jongeren vielen allemaal onder bevoegdheid van de Vlaamse gemeenschap.
 - c) Wij ontvingen tot hiertoe nog geen formele aanmeldingen van het parket van teruggekeerde minderjarige Syriëstrijders. De situatie zoals beschreven onder 1) werd ons meegedeeld zodat we ons pro-actief kunnen voorbereiden. Er gebeurde echter nog geen aanmelding aangezien betrokkenen zich nog niet op Belgisch grondgebied bevinden.
2. Alleen in de hierboven beschreven 5 dossiers zijn we zeker dat het gaat over jongeren met een FTF-kwalificatie op basis van wat de jeugdrechter in zijn beschikking opnam ("verdenking van deelname aan terroristische activiteiten"). Voor deze 5 dossiers werd telkens de sociale dienst bij de jeugdrechtbank ingeschakeld voor het maatschappelijke onderzoek en voor de opvolging van de door de jeugdrechter opgelegde maatregel.
3. Zie antwoorden 1 en 2.
4. We maken voor elke jongere die wordt aangemeld een analyse van zijn specifieke situatie (maatschappelijk onderzoek). We onderzoeken welke zorgen er zijn, maar ook welke krachten er nog zijn in bij de minderjarige en in het netwerk en de familie rondom de jongere. Als er inderdaad nood is aan professionele hulp, wordt gekeken in het brede jeugdhulplandschap welke hulpaanbieders best geplaatst zijn om de nodige hulp te bieden. Niet zelden zijn dit combinaties van aanbod en van jeugdhulpaanbieders. We kunnen daarbij beroep doen op een aantal voorzieningen of instanties met een bijzondere expertise inzake radicalisering zoals vb. De Touter (project inzake de ondersteuning van organisaties in het ontwikkelen van een diversiteitsbeleid. Dit kan helpen om beter te kunnen inspelen op eventuele signalen van radicalisering), Cocon Vilvoorde (ontwikkeling van partnerschappen in een

stedelijk weefsel), OTA (interculturele bemiddeling in individuele dossiers en opleidingsaanbod rond radicalisering), de Opvoedingslijn (waar ouders terecht kunnen met vragen over radicalisering). Onze aanpak bestaat erin dat we binnen het bestaande aanbod en binnen de bestaande structuren, hulp op maat bieden aan jongeren met allerlei uiteenlopende problematieken. We trachten dit aanbod nog verder te verbeteren en te verfijnen door betrokkenen rond te tafel te brengen die hun expertise kunnen inbrengen rond specifieke thema's zoals vb. radicalisering. Tot slot hebben we binnen de integrale jeugdhulp zeker ook expertise opgebouwd in het omgaan met complexe dossiers en het samenbrengen van diverse expertise als de casus dit noodzaakt – bijvoorbeeld ook ondersteund door tijdelijke bijkomende aan de specifieke situatie gekoppelde financiering. Het spreekt van zich dat we deze expertise en werkwijze ook kunnen inzetten voor deze kinderen en jongeren.

5. De Ondersteuningscentra Jeugdzorg (OCJ) en de Sociale Diensten Jeugdrechtsbank (SDJ) nemen een zeer specifieke plaats in binnen het jeugdhulplandschap. Beiden kunnen niet op eigen initiatief optreden. SDJ kan alleen optreden in opdracht van de jeugdrechter. Het initiatief ligt bij de jeugdrechter die de SDJ kan vragen om een maatschappelijk onderzoek te voeren en de uitvoering van de opgelegde maatregelen op te volgen. OCJ kan pas een begeleiding opstarten na aanmelding door het Parket, door hulpverleners of burgers. OCJ's en SDJ's bepalen met andere woorden niet zelf welke situaties worden aangemeld.
6. De infolux en de opvolging van minderjarigen is vrij helder zijn beschreven in het raam van 2 belangrijke omzendbrieven: met name de gemeenschappelijke omzendbrief van 21 augustus 2015 van de minister van Binnenlandse Zaken en de minister van Justitie met betrekking tot de opvolging van Foreign Terrorist Fighters (FTF) en de COL 10/2015 van het College van Procureurs-generaal met betrekking tot de strafrechtelijke opvolging van FTF'ers.
Voor wat betreft de minderjarige terugkerende FTF of kinderen van terugkerende FTF, is het duidelijk dat zij worden beschouwd als verkerende in een verontrustende situatie in het raam van de integrale jeugdhulp of als pleger van een als misdrijf omschreven feit en hier dient het jeugdparquet de afweging te maken of een gedwongen maatregel noodzakelijk is. Concreet betekent dit dat de diensten van Jongerenwelzijn dus op de hoogte gebracht via aanmelding door het Parket. Die aanmelding kan op twee manieren gebeuren.
Een eerste piste is een hoogdringende vordering door het Parket bij de jeugdrechter. In dat geval neemt de jeugdrechter op zeer korte termijn een maatregel ten aanzien van de minderjarige en wordt er pas daarna gekeken of vrijwillige hulp nog mogelijk is. De Sociale Diensten voor gerechtelijke jeugdhulp (SDJ) volgen de uitvoering van de hoogdringende maatregelen van de jeugdrechter mee op. Een tweede piste is aanmelding door het Parket bij het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg (OCJ). Waarna OCJ de situatie van de minderjarige onderzoekt en nagaat welke (vrijwillige) hulp mogelijk en nodig is.
Vanuit Vlaanderen vragende partij, om gerichte afspraken te maken om binnen deze ketenaanpak, zo pro-actief mogelijk op te treden. Deze afspraken zijn best casusgericht, dus m.a.w. op maat van de specifieke gezinssituatie, de leeftijden van de kinderen en de eventuele vestigingsplaats. Daarom vond op 27 februari jongstleden, bovenvermeld overleg plaats op het agentschap Jongerenwelzijn met de veiligheidsdiensten OCAD en Staatsveiligheid, een vertegenwoordiger vanuit het expertisenetwerk jeugd van het College van Procureurs-generaal, de federale Politie, het kabinet Justitie en mijn kabinet over hoe we de terugkeer op een pro-actieve wijze kunnen voorbereiden en welke infolux m.b.t. terugkerende moeders en kinderen tussen alle betrokken actoren hierbij afgesproken wordt. Cruciaal hierbij is, gelet op de rol van de lokale taskforces binnen deze infolux, de afstemming binnen die lokale taskforce en binnen het parket tussen diegene die deel uitmaakt van de lokale taskforce en het jeugdparquet. Omdat we liefst zo als snel mogelijk de nodige jeugdhulpmaatregelen in elke concreet dossier in kaart willen brengen, werd

eveneens de afspraak gemaakt dat vanuit de analyse vanuit OCAD ook de concrete informatie op dossierniveau al uitgewisseld wordt met de houders van de nodige veiligheidsmachtigingen. Er is dus een duidelijke infoflux afgesproken waardoor alle betrokken diensten in staat zijn zich voor te bereiden op de opvang en begeleiding van de door staatsveiligheid gekende minderjarige terugkeerders. We moeten er ons evenwel rekenschap van geven dat een terugkeer meestal niet even voorspelbaar is.

7. Zoals hierboven gesteld, namen we initiatief voor een pro-actieve aanpak. Het lijkt ons evident dat we dit continue evalueren. Het is op basis van het bovenstaande nog te vroeg om uitspraken te doen over evaluatie.